

»» PÔDOHOSPODÁRSTVO ««

Monitoring a hodnotenie poľnohospodárskych politík OECD 2020

Zdroj: OECD

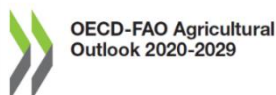
Tohtoročné vydanie vlajkovej publikácie OECD pre agrosektor hovorí o priamej podpore poľnohospodárskym výrobcam v 54 hodnotených krajinách v priemernej výške 536 miliárd amerických dolárov ročne. Polovicu z tejto sumy tvorili v rokoch 2017-2019 podpory na základe politík, ktoré držali domáce ceny potravinárskych a poľnohospodárskych produktov nad úrovňou medzinárodných cien. **OECD vidí veľa možností na reformovanie poľnohospodárskych politík.** Z globálneho hľadiska viac ako jeden z každého deviatego amerického dolára z celkových hrubých príjmov poľnohospodárskych výrobcov pochádza z verejných politík. V niektorých krajinách je to dokonca každý druhý dolár.

OECD odporúča vládám investovať do dobre fungujúcich potravinových systémov, avšak väčšina súčasných foriem podpôr do poľnohospodárstva je podľa správy OECD neužitočná, dokonca škodlivá. Takýto typ politík poškodzuje hlavne tých najchudobnejších spotrebiteľov, zvyšuje rozdiely medzi veľkými a malými farmami a znižuje celkovú konkurencieschopnosť potravinárskeho priemyslu. Krajiny v rokoch 2017-2019 porovnateľne menej minuli na posilnenie dlhodobej udržateľnosti poľnohospodárskeho

sektoru, pričom na výskum a vývoj, poľnohospodársku infraštruktúru, biologickú bezpečnosť a podobné všeobecné služby sektoru vynaložili 54 krajín spolu len niečo cez 106 miliárd amerických dolárov ročne. Podľa správy bola environmentálna výkonnosť sektoru v sledovanom období rôzna, emisie skleníkových plynov z poľnohospodárskej výroby však vo väčšine krajín vzrástli.

https://www.oecd-ilibrary.org/agriculture-and-food/agricultural-policy-monitoring-and-evaluation-2020_928181a8-en

Pol'nohospodársky výhľad OECD a FAO na roky 2020-2029

Zdroj: OECD

Podľa druhej z najvýznamnejších vlajkových publikácií OECD pre agrosektor sa v nadchádzajúcom desaťročí relatívna dôležitosť potravín, krmív a biopalív výrazne nezmení, keďže sa nepredpokladá žiaden zásadný štrukturálny posun v dopyte po agrárnych komoditách. Hlavným zdrojom rastu zostáva naďalej zvyšujúci sa počet svetovej populácie, aj keď predpokladané trendy v spotrebe sa líšia v závislosti od miery rozvoja jednotlivých krajín.

Základný scenár prezentovaný v publikácii ešte v tohtoročnom vydaní nepočíta s bezprecedentnými podmienkami, v ktorých agropotravinársky sektor funguje v dôsledku pretrvávajúcej pandémie Covid-19, analýza však už prináša prvotné informácie o potenciálnych dopadoch koronakrízy. Podľa záverov OECD a FAO narastajúce neistoty zapríčinené koronakrízou prispievajú k nejasnosti strednodobého výhľadu pre sektor poľnohospodárstva, keďže koronakríza

zapríčinila bezprecedentné neistoty v oblasti globálnych potravinových dodávateľských reťazcov. Z krátkodobého hľadiska dochádza z dôvodu hospodárskeho a sociálneho vplyvu pandémie k narušeniu vo všeobecnosti pozitívneho strednodobého výhľadu pre globálnu poľnohospodársku produkciu a spotrebu.

Okrem Covid-u však pretrvávajú aj ďalšie výzvy regionálneho charakteru, predovšetkým africký mor ošípaných, napätie v medzinárodnom obchode a problémy, ktoré čoraz viac súvisia s následkami zmeny klímy a jej dopadu na agrosektor.

Publikácia prináša strednodobú analýzu predpokladaného vývinu v štyroch základných oblastiach: dopyt, dodávky/zásobovanie, obchod a ceny základných agrokomodít. Potravinové systémy sa budú musieť prispôbiť meniacim sa stravovacím návykom a spotrebiteľským preferenciám obyvateľstva, za využitia digitálnych inovácií v agropotravinových dodávateľských reťazcoch. Inovácie budú pritom kritickými pre zlepšenie odolnosti potravinových systémov.

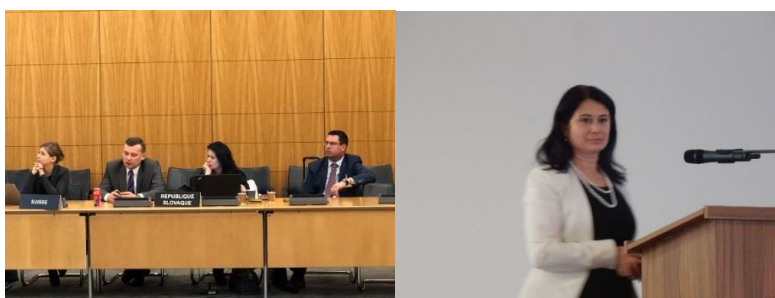
Publikácia je spoločným produktom OECD a FAO. Novinku tohtoročného vydania prináša FAO, keďže do správy je zapracovaná aj kapitola zameraná na čiastkové regionálne analýzy v súlade so sieťou regionálnych úradov FAO. Tento rok dochádza aj k rozšíreniu komoditného záberu analýzy pre rozvojové krajiny. V správe je zapracovaný aj výhľad pre sektor rybného hospodárstva, pre ktorý OECD a FAO konštatujú, že do roku 2024 sa akvakultúra stane významnejším zdrojom rýb ako rybolov.

https://www.oecd-ilibrary.org/agriculture-and-food/oecd-fao-agricultural-outlook-2020-2029_1112c23b-en

Slovensko bude predsedat' pracovnej skupine OECD pre pesticídy

Po ročnom pôsobení na podpredsedníckom poste bola v závere zasadnutia Pracovnej skupiny OECD pre pesticídy 12. júna 2020 expertka Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR Bronislava Škarbová menovaná za predsedníčku Pracovnej skupiny OECD pre pesticídy.

Ako bezprostredne po menovaní povedala: „Pesticídy sú mimoriadne komplexná oblasť a čoraz viac sa dostávajú aj do povedomia verejnosti. Je tu veľa výziev, a preto považujem za česť a profesionálnu príležitosť v nasledujúcom období predsedat' tejto pracovnej skupine.“

*Foto (vľavo): Zasadnutie ONIP
v Paríži
Zdroj: Archív SM SR pri OECD*

*Foto (vpravo): Bronislava Škarbová
Zdroj: Súkromný archív expertky*

SR získala tento post po prvýkrát v histórii.

Pracovná skupina OECD pre pesticídy je platforma na výmenu informácií v oblasti manažmentu prípravkov na ochranu rastlín s cieľom zdieľania informácií v rámci národných politík, medzinárodnej spolupráce pri hodnotení rizík, zníženia negatívnych vplyvov vyplývajúcich z ich aplikácie na zdravie ľudí, zvierat a životné prostredie.

Okrem delegovaných zástupcov členských štátov sú partnermi v diskusii aj medzinárodné organizácie, akými sú Európska a stredomorská organizácia pre ochranu rastlín (EPPO), Organizácia Spojených národov pre výživu a poľnohospodárstvo (FAO), Svetová zdravotnícka organizácia (WHO) a ďalšie. Informácie sú využívané pri

tvorbe národnej legislatívy SR a pri prijímaní národných opatrení na zníženie rizika. V OECD sú diskutované jednotlivé oblasti pesticídnej politiky: biopesticídy, pesticídne indikátory rizika, úhyn včiel v dôsledku aplikácie pesticídov, integrovaná ochrana proti škodlivým organizmom, boj proti ilegálnemu obchodovaniu s pesticídmi, letecké aplikácie pesticídov, ako aj ďalšie oblasti ovplyvňujúce mieru rizika z používania pesticídov. Najnovšou témou sú digitálne technológie a ich využitie v precíznom poľnohospodárstve.

SR v oblasti pesticídov v OECD za posledné roky výrazne zvýšila svoju aktivitu, viditeľnosť a odborný kredit. O tom svedčí aj fakt, že sa pravidelne aktívne zapájame aj do práce **Siete OECD pre boj proti ilegálnemu obchodovaniu s pesticídmi (ONIP)**, ktorej vytvorenie SR dokonca v roku 2011 iniciovala. SR pravidelne prezentuje výsledky efektívnej súčinnosti štátnych orgánov, ktoré vyústili do úspešných záchytov ilegálnych pesticídov na ukrajinskej hranici. Tento fakt bol na poslednom zasadnutí siete 8. júna 2020 ocenený aj zástupcom Európolu.

Výzva na podávanie projektov na podporu agrárnej vedy a výskumu otvorená

Ako každý rok, Kooperatívny výskumný program OECD pre agrárnu vedu (CRP) spustil v apríli výzvu na podávanie žiadostí o kofinancovanie na **1) medzinárodné vedecké konferencie, 2) individuálne vedecké štipendiá na rok 2021 pre oblasti poľnohospodárstva, potravinárstva, rybného a lesného hospodárstva. Výzva je otvorená do 10. septembra 2020.**

Vzhľadom na aktuálnu situáciu je tento rok dôraz kladený na podporu medzinárodného vedeckého výskumu v oblastiach priamo súvisiacich s výskumom Covid-19: napríklad choroby prenosné zo zvierat na človeka - zoonózy, je prenos choroby Covid-19 možný potravinovou cestou?, odolnosť potravinových systémov a riadenie rizika v poľnohospodárstve, zmena klímy, digitálne technológie, udržateľné poľnohospodárstvo, lesné a rybné hospodárstvo apod.

Dobrou správou je, že **od 1. januára 2021 sa do programu vracia Francúzsko**, ktoré má čo ponúknuť v oblasti poľnohospodárskej vedy a výskumu. Preto je aktuálna výzva otvorená už aj pre túto krajinu. Z praktického hľadiska to znamená nielen to, že Francúzsko sa môže uchádzať o príspevok z programu na ďalší rok, ale aj francúzski vedci môžu byť medzi pozvanými rečníkmi konferencií, ktoré sú plánované v inej členskej krajine programu.

Národní korešpondenti spolu so sekretariátom OECD, členmi byra a Vedeckej poradnej rady (SAB) diskutovali o situácii s koronakrízou, ktorá už má a ešte predpokladáme, že aj bude mať vplyv na medzinárodnú mobilitu vedeckých pracovníkov a konanie medzinárodných konferencií. Počas štyroch virtuálnych stretnutí v malých regionálnych skupinách si národní korešpondenti vzájomne vymenili aj skúsenosti s propagáciou programu vo vlastnej krajine.

Vzhľadom na pretrvávajúcu situáciu v súvislosti s pandémiou Covid-19 bude možné v roku 2021 z Programu OECD pre agrárnu vedu (CRP/OECD) získať podporu aj na medzinárodnú konferenciu organizovanú **virtuálnou formou**. Všetky podmienky výzvy zostávajú nezmenené, mení sa však forma, akou bude poskytnuté financovanie. Z dôvodu, že aktuálna výzva je už otvorená a niektoré subjekty už predložili svoje žiadosti, momentálne nie je možné tomuto novému faktu prispôbiť online formuláre na predkladanie žiadostí. Z tohto dôvodu je potrebné vo formulári jasne uviesť, že ide o virtuálnu konferenciu. Tento fakt by mal byť následne zohľadnený aj v návrhu rozpočtu virtuálnej konferencie, ktorý bude potrebné na rozdiel od predchádzajúcich rokov predložiť. Povinnosťou zostáva aj predloženie zoznamu rečníkov z krajín CRP, pre ktorých by sa za normálnych okolností žiadalo financovanie z prostriedkov programu. Návrh rozpočtu virtuálnej konferencie je potrebné nahráť ako prílohu k predpísanej excelovskej tabuľke so zoznamom rečníkov.

SR v programe zastáva pozíciu podpredsedu byra a za posledné roky sa podarilo zvýšiť úspešnosť čerpania finančných zdrojov. Z tohto programu sa kofinancovala medzinárodná konferencia Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre (2015), konferencia Výskumného ústavu ekonomiky poľnohospodárstva a potravinárstva Národného poľnohospodárskeho a potravinárskeho centra (2018) a štipendium vedeckého pracovníka Národného lesníckeho centra vo Zvolene (2019).

<http://www.oecd.org/agriculture/crp/>

DOPAD COVID-19 NA AGROPOTRAVINÁRSKY SEKTOR

Počas karanténnych mesiacov usporiadal Výbor OECD pre poľnohospodárstvo (COAG) dve **špeciálne online zasadnutia** (15. apríla a následne 9. júna) venované **dopadu pandémie na agropotravinárske sektory svojich členských krajín**. Tejto téme sa významne venovali všetky substantívne výbory (Výbor pre poľnohospodárstvo 28.-30. apríla 2020; Výbor pre rybárstvo 5.-7. mája 2020), Pracovná skupina pre poľnohospodárske politiky a trhy (APM), ako aj poľnohospodárske schémy OECD. Do určitej miery sa dopadom koronakrízy na agrosektor venujú obe vlajkové publikácie OECD (Monitoring aj Výhľad).

Ako odpoveď na pandémiu Covid-19 krajiny prijali množstvo krátkodobých opatrení pre oblasť svojich agropotravinárskych sektorov. Zamerané boli takmer všade výhradne na okamžité riešenie výziev so zásobovaním potravinami a jeho logistikou (hlavne na začiatku krízy), s výpadkom pracovnej sily v poľnohospodárskej prvovýrobe (chýbajúci sezónni pracovníci), ako aj na zabránenie panického nakupovania potravín. Hlavným cieľom agrorezortov v krajinách OECD bolo **zabrániť prehĺbeniu sanitárnej krízy do globálnej potravinovej krízy**, akú sme naposledy zažili v roku 2008. Členské krajiny žiadali OECD o posilnenie práce v oblasti odolnosti agropotravinových systémov, krízového riadenia v poľnohospodárstve, odbúravania prekážok v medzinárodnom obchode a lepšieho fungovania potravinového dodávateľského reťazca. Náročnú situáciu s pandémiou Covid-19 odporúča OECD využiť na zníženie podpôr s distorčným efektom na poľnohospodárske trhy a na presmerovanie obmedzených zdrojov na opatrenia, ktoré umožnia dosahovať lepšie výsledky pre sektor, ale aj pre spoločnosť celkovo. OECD takisto odporučila urýchlene odstrániť obmedzenia medzinárodného obchodu, ktoré boli na začiatku krízy zavedené z dôvodu pandémie.

<http://www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/covid-19-and-the-food-and-agriculture-sector-issues-and-policy-responses-a23f764b/>

AKO PANDÉMIA COVID-19 OVPLYVŇUJE POTRAVINOVÚ BEZPEČNOSŤ

Osivá poľnohospodárskych plodín sú základným vstupom do poľnohospodárskej prvovýroby. Zohrávajú kľúčovú úlohu pre naše potravinové systémy tým, že prispievajú k zabezpečeniu našej potravinovej bezpečnosti a výživy a podporujú živobytie poľnohospodárov. Osivársky priemysel je pritom plne globalizovaný a osivá počas celej fázy produkcie precestujú viaceré krajiny až kým sa dostanú k farmárovi. Ide o časovo citlivý produkt, ktorý je potrebné v stanovených obdobiach zasadiť a pozbierať. Výrazný vplyv na poľnohospodársku výrobu majú obmedzenia pohybu a výpadky pracovnej sily, hlavne chýbajúci sezónni pracovníci. Mesiace marec, apríl a máj sú pritom zásadné pre založenie novej úrody a vysiatie jarných plodín na severnej a jesenných na južnej pologuli. Reštrikčné opatrenia v oblasti pohybu a medzinárodnej dopravy prijaté vládami na ochranu svojho obyvateľstva

pred novým koronavírusom mali vplyv na produkciu, certifikáciu, distribúciu a ceny osív. Dodávateľské reťazce osivárskeho materiálu boli ovplyvnené zvýšenou cenou dopravy z dôvodu zásadných obmedzení v leteckej preprave, ako aj obmedzení na hraniciach kvôli prísnejším bezpečnostným opatreniam a nižšiemu počtu personálu. V závislosti od dĺžky trvania pandémie a opatrení na zabránenie šírenia Covid-19 sa môžu dopady na osivársky sektor a pridružené dodávateľské reťazce prejaviť v dlhodobom horizonte. Ešte výraznejšie môžu tento dopad pocítiť rozvojové krajiny, ktoré sú silno zasiahnuté ekonomickým a sanitárnym rozmerom krízy, pričom ich hospodárstva sú oveľa viac závislé na poľnohospodárstve.

https://read.oecd-ilibrary.org/view/?ref=132_132622-ahipnwhwhw&title=Policy-responses-to-COVID-19-in-the-seed-sector

RYBOLOV, AKVAKULTÚRA A COVID-19

Rybolov a akvakultúra sú zdrojom výživy pre milióny ľudí na svete a poskytujú príjmy pre 10% svetovej populácie. Pandémia nového koronavírusu silno zasiahla všetky stupne dodávateľského reťazca v rybnom hospodárstve a stala sa zdrojom rizika pre pracovné miesta, príjmy a potravinovú bezpečnosť. Odpovede vlád a rybného priemyslu sa musia zamerať na riešenie okamžitých hospodárskych a sociálnych výziev, ktoré kríza sektoru spôsobila.

https://read.oecd-ilibrary.org/view/?ref=133_133642-r9ayjfw55e&title=Fisheries-aquaculture-and-COVID-19-Issues-and-Policy-Responses

»» Zdravotníctvo ««

OECD okamžite reagovala na analytické potreby krajín v súvislosti s vypuknutím pandémie Covid-19

OECD promptne zareagovala na rýchlo sa zhoršujúcu situáciu so šírením nového koronavírusu a sprístupnila databázu týkajúcu sa zdravotných systémov krajín „*OECD Health Data*“ – <https://data.oecd.org/health.htm>.

Množstvom analytických materiálov a údajov OECD po celý čas výrazne podporovala svoje členské štáty a prácu ich analytických útvarov, ktoré čelili bezprecedentnej situácii. Zdravotníctvo bola jedna z oblastí, v ktorých vzniklo najväčšie množstvo krátkych dokumentov (*policy briefs*) zameraných na riešenie situácie s pandemiou Covid-19. Zároveň sa táto téma okamžite „udomácnila“ na úrovni Rady OECD, na ktorej sekretariát pravidelne informoval veľvyslancov o nových dátach a možnostiach založených na dátach, ako zdravotnej kríze čo najlepšie čeliť. Doteraz menej nápadné oddelenie OECD pre zdravie významne vzrástlo na dôležitosť. Cieľom OECD bolo neustále vyhodnocovať situáciu a čo najefektívnejšie dopĺňať údaje a odporúčania, ktoré denne prinášala Svetová zdravotná organizácia (WHO), so súčasným zachovaním si pridanej hodnoty a komparatívnej výhody, ktorú má OECD hlavne v ekonomických analýzach sektorových výziev. V duchu boja proti Covid-19 sa nieslo aj virtuálne zasadnutie Výboru pre zdravie, ktoré sa konalo 11.-12. júna 2020 a množstvo tematických virtuálnych workshopov zameraných na podporu analytických útvarov členských štátov v nachádzaní riešení na akútnu situáciu a čo najlepšie pochopenie správania sa vírusu a možného vývinu pandémie.

Súbežne sa v oblasti zdravotníctva diskutovalo o prechode **projektu PaRIS** (meranie kvality zdravotnej starostlivosti na základe dotazníkov založených na spokojnosti pacientov) do ďalšej fázy.